

P - 100 Beschrijving behandeling verzoeken om onderzoek naar schade

De ACSG behoudt zich het recht voor om de in de door haar opgestelde protocollen beschreven werkwijze buiten toepassing te laten of daarvan af te wijken voor zover strikte toepassing daarvan zal leiden tot een onbillijke uitkomst en/of tot een onevenredig nadeel voor belanghebbende dan wel zal leiden tot een niet althans niet voldoende technisch en/of juridisch onderbouwd en houdbaar ACSG-advies

Uiteraard zal de ACSG indien wordt afgeweken van de beschreven werkwijze deze afwijking onderbouwen/motiveren en onder de aandacht brengen van de direct betrokkenen.

Inhoudsopgave

1.	Taak en samenstelling ACSG	3
2.	Doel en afbakening protocol	3
3.	Acceptatiefase: Intern verslag	4
3.1	Verzoek om onderzoek	4
3.2	Is verzoek om onderzoek duidelijk?	4
3.3	Is verzoek om onderzoek ontvankelijk?	4
3.4	Wat is aard van de schade?	4
4.	Projectstartup en plan van aanpak	4
4.1	Inleiding	4
4.2	Landbouwschade	4
4.3	Gebouwschade	5
4.4	Schade aan natuur, bos en landschap	6
4.5	Schade aan tuinen en erven	7
5.	Onderzoeksfase: Onderzoeksrapport causaal verband	8
5.1	Landbouwschade	8
5.2	Gebouwschade	8
5.3	Schade aan natuur, bos en landschap	10
5.4	Schade aan tuinen en erven	11
6.	Onderzoeksfase: Schadebepaling	12
6.1	Landbouwschade	12
6.2	Gebouwschade	12
6.3	Schade aan natuur, bos en landschap	12
6.4	Schade aan tuinen en erven	13
7.	Adviesfase: Procedure	13
7.1	Concept onderzoeksrapport over causaal verband ter toetsing in commissie	13
7.2	Hebben partijen zienswijzen ingebracht?	13
7.3	Concept ontwerpadvies met schadebepaling ter toetsing in commissie	13
7.4	Hebben partijen zienswijzen ingebracht?	13
7.5	Wordt een mondelinge toelichting verlangd?	14
7.6	Is (aanvullend) onderzoek gepland?	14
7.7	Is aanpassing onderzoeksrapport en/of ontwerpadvies schadebepaling nodig?	14
7.8	Is ontwerpadvies herzien?	14
7.9	Vaststelling advies	14

1. Taak en samenstelling ACSG

Artikel 15.16 van de Omgevingswet biedt iedereen die denkt schade te ondervinden als gevolg van een onttrekking of infiltratie van grondwater, waarvoor een omgevingsvergunning is afgegeven, de mogelijkheid om Gedeputeerde Staten van de provincie, waarin de schade zich voordoet, te verzoeken hiernaar een onderzoek in te stellen. Gedeputeerde Staten van alle 12 provincies hebben d.m.v. het Instellingsbesluit besloten deze onderzoeken te laten uitvoeren door de door hen gezamenlijk ingestelde landelijke AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG). De ACSG verwerkt haar onderzoeksresultaten in een advies dat ze toezendt aan partijen. In dit advies deelt de commissie mee of ze van oordeel is of er sprake is van een causaal verband tussen de schade en de grondwateronttrekking of -infiltratie.

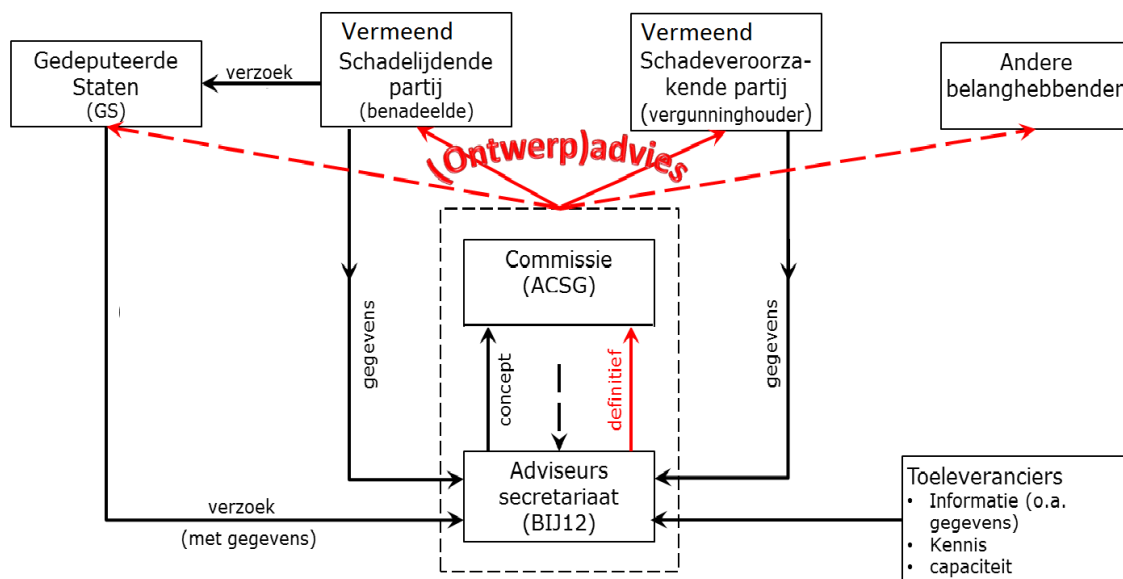
Indien uit dit advies blijkt dat de commissie een dergelijk causaal verband aanwezig acht, adviseert ze tevens over de hoogte van de schadevergoeding. In incidentele gevallen kan de commissie adviseren dat het onroerend goed waar de schade optreedt, in eigendom wordt overgenomen door de partij die deze schade heeft veroorzaakt.

De commissie bestaat uit een voorzitter en vier tot zes leden, die deskundig zijn op een bepaald gebied. BIJ12 verzorgt het secretariaat van de commissie

2. Doel en afbakening protocol

Het voorliggend protocol beschrijft de werkwijze van de commissie bij de behandeling van verzoeken om onderzoek naar schade. Het is als zodanig een nadere uitwerking van het operationele proces zoals dit in figuur 2 van document A-100 in het Kwaliteitshandboek is beschreven en die hieronder opgenomen is. De beschrijving is gericht op de inhoudelijke behandeling; de procedurele behandeling van een verzoek om onderzoek staat beschreven in de artikelen 8, 9 en 10 van het Instellingsbesluit AdviesCommissie Schade Grondwater (zie A-201).

De verzoeken om onderzoek naar schade door het onttrekken of infiltreren van grondwater betreffen schade aan gewassen, schade aan bebouwing of infrastructuur, schade aan bos, natuur en landschap en schade aan tuinen en erven.

Figuur 1: Operationeel proces (figuur 2 uit protocol A-100)

3. Acceptatiefase: Intern verslag

3.1 Verzoek om onderzoek

Het verzoek om onderzoek dient door belanghebbende – de vermeend schadelijder - bij Gedeputeerde Staten (GS) van de betreffende provincie te worden ingediend. Indien GS een verzoek als bedoeld in artikel 15.16 van de Omgevingswet aan de commissie voorleggen, zenden zij daarvan een afschrift aan de vergunninghouder of vergunninghouders, die zij daarbij betrokken achten. Zij doen daarvan mededeling aan de verzoeker en, in geval het verzoek verband houdt met een door het bestuur van een waterschap verleende vergunning, aan het desbetreffende bestuur.

3.2 Is verzoek om onderzoek duidelijk?

In het verzoek om onderzoek dient belanghebbende aan te geven van welke grondwateronttrekking of –infiltratie men naar vermoeden schade ondervindt, op welke (on)roerende zaak de schade betrekking heeft, alsmede de aard van de schade. Daarnaast dient belanghebbende relevante NAW-gegevens aan te leveren van het schadeobject en de contactpersoon. Indien het verzoek om onderzoek dat de ACSG ontvangt van GS niet duidelijk blijkt, vraagt de ACSG de ontbrekende informatie schriftelijk op.

3.3 Is verzoek om onderzoek ontvankelijk?

In bepaalde gevallen kan de commissie het van GS ontvangen verzoek om onderzoek alsnog niet ontvankelijk verklaren. Dit kan het geval zijn als:

- de benodigde informatie, zoals genoemd onder 3.2, niet wordt verstrekt;
- eventuele schade nog moet optreden of
- de oorzaak van de schade een andere is dan grondwateronttrekking.

In dat geval neemt de ACSG het verzoek niet in behandeling en meldt dit schriftelijk aan GS en aan belanghebbende.

3.4 Wat is aard van de schade?

De aard van de schade is bepalend voor het onderzoek dat door de commissie wordt uitgevoerd. De commissie onderzoekt gewassenschade in de landbouw (opbrengstderving, eventuele indirecte schade), schade aan bos, natuur en landschap (opbrengstderving, vegetatie,), schade aan gebouwen en infrastructuur (verzakking, scheuren, scheefstand, natschade) en tuinen en erven (verzakking, sterfte beplanting, droogvallen waterpartijen).

4. Projectstartup en plan van aanpak

4.1 Inleiding

Namens de commissie stelt het secretariaat per ingediend verzoek een projectstartup (PSU) op. Dat houdt in dat getoetst wordt of het verzoek ontvankelijk is en of er voldoende gegevens beschikbaar zijn. Als die niet aanwezig zijn, wordt aan partijen verzocht die aan te leveren. De PSU besluit met een voorstel voor de aanpak van het onderzoek. De portefeuillehouder stelt de PSU vast. Dit bepaalt het tijdstip wanneer het plan van aanpak wordt opgesteld.

Het plan van aanpak bevat de onderzoeksopzet inclusief een tijdsplanning en kostencalculatie. Na vaststelling door de portefeuillehouder zendt de secretaris het plan van aanpak ter kennisname aan GS van de desbetreffende provincie.

4.2 Landbouwschade

4.2.1 Is de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie (voldoende) bekend?

In deze stap wordt gekeken of er voldoende informatie en/of modelresultaten beschikbaar zijn om de invloed van de onttrekking in de verkennende fase te beoordelen voor de 5 cm grens voor het gebied van beïnvloeding. Tegelijkertijd wordt geïnventariseerd welke acties in

grondwatermodellering nodig zullen zijn voor het eventueel bepalen van het causale verband voor de bepaling van schade (zie hoofdstuk 5).

De invloed van de grondwateronttrekking of –infiltratie op de grondwaterstand is globaal bekend doordat een berekening is uitgevoerd bij de vergunningaanvraag. Deze berekening is doorgaans verouderd en is er beperkt gemonitord.

Afhankelijk van de kwaliteit van de beschikbare informatie uit meetgegevens en modelonderzoek over de opbouw van de ondergrond en de werking van waterlopen en drainage, wordt (aanvullend) geohydrologisch onderzoek uitgevoerd. Dit kan bestaan uit een validatie door peilbuizenanalyse, tijdreeksanalyse en modelonderzoek.

4.2.2 Is wijziging grondwaterstand minder dan 5 cm?

Bij een verlaging of verhoging van de grondwaterstand van geringe omvang is het causale verband tussen grondwateronttrekking en schade niet te onderscheiden van andere verbanden (met bijv. gewasgroei, seizoenvariatie in grondwateraanvulling) en onzekerheden in de samenstelling van de ondergrond. Daarnaast zijn de onzekerheden in de ondergrond (begrenzing van scheidende lagen, variatie & onzekerheid van bodemparameters, etc.) en de werking van de relatie tussen grondwater en oppervlaktewater significant als het gaat om kleine veranderingen. Om deze reden hanteert de commissie voor landbouwgronden als grens van het invloedgebied de lijn van 5 cm verandering (zie Het invloedgebied van grondwateronttrekkingen voor droogteschade, ACSG (mei 2023)).

In het geval dat de verandering van de grondwaterstand kleiner dan 5 cm is, wordt de procedure vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 7. Indien de invloedgebieden van meerdere grondwateronttrekkingen elkaar overlappen, hanteert de commissie het geaccumuleerde effect ervan op de grondwaterstanden.

4.2.3 Is er bodemkundig-waterhuishoudkundig (voldoende) bekend?

Is er sprake van een significant gebied met 5 cm beïnvloeding als beschreven in de vorige stap, dan wordt gekeken of de bodemopbouw (bodemtypering) en waterhuishouding (droge / natte waterlopen, drainage, waterpeilen, etc.) voldoende bekend zijn om de berekening van landbouwschade op te baseren. Indien nodig worden hiervoor vervolgacties gedefinieerd.

Het bodemtype en de grondwaterstand zijn doorgaans slechts globaal bekend. De beschikbare informatie kan bovendien verouderd zijn. In dat geval wordt (aanvullend) bodemkundig-hydrologisch onderzoek gepland. Ook wordt een inventarisatie gedaan naar de waterhuishouding.

4.2.4 Heeft de onbeïnvloede grondwaterstand relatie met het vochtgehalte in de wortelzone?

Indien op basis van beschikbare gegevens duidelijk is dat de grondwaterstand in de situatie zonder grondwateronttrekking voor het vochtgehalte in de wortelzone (of gewasgroei) niet van belang is, kan geen schade door de grondwateronttrekking worden geleden. In dat geval wordt de procedure vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 7. Als de grondwaterstand in de situatie zonder grondwateronttrekking wel voor de groei van belang is, wordt de procedure vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 5.

Bij een vergunde infiltratie kan sprake zijn van het ontstaan van een afhankelijkheid van gewasgroei en grondwaterstand. Als dat het geval is, wordt de procedure ook vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 5.

4.3 Gebouwschade

4.3.1 Is de invloed van de grondwateronttrekking of –infiltratie (voldoende) bekend?

De invloed van de grondwateronttrekking of –infiltratie op de grondwaterstand is doorgaans globaal bekend doordat een berekening is uitgevoerd bij de aanvraag van een vergunning.

Afhankelijk van de kwaliteit van de beschikbare invloeds- en verlagingsgegevens, wordt (aanvullend) geohydrologisch onderzoek gepland. Dit kan bestaan uit een validatie door peilbuisanalyse, tijdreeksanalyse, modelonderzoek of een andere methodiek.

Indien binnen het invloedsgebied van een onttrekking meerdere schademeldingen bekend zijn, wordt een omgevingsrapport opgesteld. Dit geeft een indicatie voor het causaal verband voor alle betrokken meldingen.

4.3.2 Is de wijziging van de stijghoogte minder dan 5 cm?

Indien uit de berekening en analyse van de stijghoogte van het grondwater volgt dat de verlaging door de grondwateronttrekking minder dan 5 cm bedraagt in de funderingslaag, is het effect niet significant en de relatie met de zakking van een gebouw niet aantoonbaar. Aanvullend dient gecontroleerd te worden dat een eventueel aanvullend effect van samendrukking van diepere lagen, niet tot significante zakking kan leiden. Als aan beide voorwaarden is voldaan kan geen schade door de grondwateronttrekking, de beëindiging of vermindering ervan of door -infiltratie worden aangetoond. De procedure wordt vervolgd zoals vermeld in Hoofdstuk 7. Voor het effect van een eventuele verhoging van het grondwater wordt eveneens een grens van 5 cm gehanteerd.

4.3.3 Is ondergrond (voldoende) bekend?

De ondergrond is vaak gebiedsdekkend globaal bekend (geologische kaarten en Dinoloket) en soms eveneens op gebouwniveau (uit archieven van gemeentelijke afdelingen Bouw- en Woningtoezicht). De beschikbare informatie kan evenwel onvoldoende zijn voor een locatie specifieke analyse. In dat geval wordt (aanvullend) grondonderzoek gepland.

4.3.4 Zijn er samendrukbare lagen aanwezig?

Zand, leem en silt zijn nauwelijks samendrukbare. Dit in tegenstelling tot klei en veen. Indien de ondergrond volledig uit zand bestaat en de aanwezigheid van samendrukbare lagen onder de fundering uit te sluiten is, is de kans op zakking van een gebouw miniem tot niet aanwezig. In dat geval is schade door de grondwateronttrekking, de beëindiging of vermindering ervan of door -infiltratie niet aantoonbaar. De procedure wordt dan vervolgd zoals vermeld onder hoofdstuk 7, bij aanwezigheid van samendrukbare lagen wordt vervolgd volgens hoofdstuk 5.

4.3.5 Is de aard van de schade (voldoende) bekend?

In het verzoek om onderzoek wordt informatie aangedragen over aard en omvang van de schade. De beschikbare informatie kan onvoldoende zijn om een goed schadebeeld vast te stellen en een plan van aanpak voor het onderzoek op te stellen. Een bouwkundige opname en beoordeling wordt indien nodig gepland.

4.3.6 Blijkt uit de bouwkundige beoordeling een andere oorzaak dan zakkingschade?

Indien uit het schadebeeld van de woning blijkt dat deformatie van de fundering geen oorzaak is voor de waargenomen schade, dan is geen causaal verband met de grondwater- onttrekking aanwezig. Door gebruik van verschillende materialen en inwerking van temperatuurverschillen kunnen scheurtjes ontstaan in constructieonderdelen. Deze scheurtjes zijn dan niet een gevolg van de beëindiging of vermindering van grondwateronttrekking of -infiltratie. Ook kan sprake zijn van bouwkundige gebreken. In die gevallen wordt de procedure vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 7.

4.4 Schade aan natuur, bos en landschap

4.4.1 Is de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie (voldoende) bekend?

De invloed van de grondwateronttrekking, of -infiltratie op de grondwaterstand is vaak wel bekend doordat een berekening is uitgevoerd bij de vergunningaanvraag. Afhankelijk van de kwaliteit van de beschikbare verlagingsgegevens, wordt (aanvullend) geohydrologisch onderzoek gepland. Dit kan bestaan uit een validatie door peilbuisanalyse, tijdreeksanalyse, modelonderzoek of andere methodiek.

4.4.2 Is de wijziging van de grondwaterstand minder dan 5 cm (korte vegetatie, open water) of minder dan 10 cm (bos)?

Bij een wijziging van de grondwaterstand van geringe omvang is het causale verband tussen de beëindiging of vermindering van de grondwateronttrekking, of -infiltratie enerzijds en schade anderzijds niet aantoonbaar. Om deze reden hanteert de commissie voor vegetatie en open water als grens van het invloedsgebied de lijn van 5 cm verandering. Voor bos wordt als grens gehanteerd de lijn van 10 cm verandering. Dit vanwege de minder grote gevoeligheid van bos voor geringe wijziging van de grondwaterstand. In het geval de grondwaterstandsverandering minder dan 5 cm resp. minder dan 10 cm is, wordt de procedure vervolgd zoals vermeld onder hoofdstuk 7.

4.4.3 Zijn de groeifactoren (voldoende) bekend?

Het bodemtype en de grondwaterstand zijn vaak wel bekend doordat een berekening is uitgevoerd bij het aanvragen van de vergunning. Het invloedsgebied wordt echter in alle gevallen getoetst op beschikbare metingen van grondwaterstanden. De beschikbare informatie kan evenwel verouderd, dan wel te globaal zijn. Gegevens over voedingstoestand, zuurgraad en vochthoudend vermogen ontbreken vaak. In dat geval wordt (aanvullend) bodemkundig-hydrologisch onderzoek gepland.

4.4.4 Heeft grondwaterstand in situatie zonder grondwateronttrekking relatie met groei vegetatie?

Indien op basis van beschikbare gegevens duidelijk is dat de grondwaterstand in de situatie zonder grondwateronttrekking voor de groei niet van belang is, kan er geen sprake zijn van schade door de grondwateronttrekking. In dat geval wordt de procedure vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 7. Als de grondwaterstand in de situatie zonder grondwateronttrekking wel voor de groei van belang is, wordt de procedure vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 5.

Bij een geplande infiltratie of beëindiging van een grondwateronttrekking kan sprake zijn van het ontstaan van een afhankelijkheid van vegetatie en grondwaterstand. Als dat het geval is, wordt de procedure ook vervolgd zoals vermeld in hoofdstuk 5.

4.5 Schade aan tuinen en erven

4.5.1 Is de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie (voldoende) bekend?

De invloed van de grondwateronttrekking, of -infiltratie op de grondwaterstand is vaak wel bekend doordat een berekening is uitgevoerd bij de vergunningaanvraag. Afhankelijk van de kwaliteit van de beschikbare verlagingsgegevens, wordt (aanvullend) geohydrologisch onderzoek gepland. Dit kan bestaan uit een validatie door peilbuizenanalyse, tijdreeksanalyse, modelonderzoek of andere methodiek.

4.5.2 Is de wijziging van de grondwaterstand minder dan 10 cm?

Bij een wijziging van de grondwaterstand van geringe omvang is het causale verband tussen de beëindiging of vermindering van de grondwateronttrekking, of -infiltratie enerzijds en schade anderzijds niet aantoonbaar. Om deze reden hanteert de commissie als grens van het invloedsgebied de lijn van verandering. In het geval de grondwaterstandsverandering minder dan 10 cm wordt de procedure vervolgd zoals vermeld onder hoofdstuk 7.

4.5.3 Zijn er voldoende gegevens om een advies te geven?

In deze fase wordt beoordeeld of er voldoende gegevens beschikbaar zijn om een ontwerpadvies op te stellen. Zo niet, wordt extra informatie verzameld door bijvoorbeeld een bodemonderzoek of locatiebezoek.

Zijn de groeifactoren (voldoende) bekend? Heeft grondwaterstand in de situatie zonder grondwateronttrekking een relatie met de groei van de vegetatie?

5. Onderzoeksfase: Onderzoeksrapport causaal verband

In de onderzoeksfase kunnen twee fasen worden onderscheiden:

1. Een advies waarin de commissie meedeelt of ze van oordeel is of er sprake is van een causaal verband tussen de schade en de grondwateronttrekking of –infiltratie.
2. Indien uit dit advies blijkt dat de commissie een dergelijk causaal verband aanwezig acht, adviseert ze tevens over de hoogte van de schadevergoeding.

Beide fasen kunnen worden samengevoegd.

5.1 Landbouwschade

5.1.1 Is (aanvullend) geohydrologisch onderzoek gepland?

Mogelijk is in het plan van aanpak (aanvullend) geohydrologisch onderzoek voorzien (paragraaf 4.2.1). Dit uit te voeren (aanvullend) geohydrologisch onderzoek kan bestaan uit een modelberekening, peilbuisanalyse, tijdreeksanalyse of ander onderzoek. Overigens kunnen deze methodieken ook gebruikt worden als de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie op voorhand niet bekend is. Het resultaat van het (aanvullend) geohydrologisch onderzoek wordt bij het vaststellen van de causaliteit gebruikt om vast te stellen of de grondwaterstand gewijzigd is door de winning.

5.1.2 Is (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek gepland?

Mogelijk volgt uit het opgestelde Plan van aanpak dat (aanvullend) bodemkundig-hydrologisch onderzoek is gepland (par 4.1.3). Dit onderzoek kan bestaan uit een kartering in het veld, dan wel uit een interpretatie van de bodem-/ grondwatertrappenkaart (bodem-/Gt-kaart). Het resultaat van het (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek betreft een detailbodemkaart en de GxG.

5.1.3 Spelen nog andere invloeden een rol?

Naast de invloed van de grondwateronttrekking of –infiltratie kunnen andere invloeden een rol spelen, zoals: grondwateronttrekking of –infiltratie door de industrie en door de land- en tuinbouw, waterbeheersingswerken, bebouwing, onttrekking of infiltratie ten behoeve van koude-warmte-opslag of bebossing. Schade als gevolg van alle onttrekkingen of infiltraties van grondwater waarvoor een watervergunning is afgegeven, kunnen in aanmerking komen voor vergoeding. Voor zover aan de orde, kunnen deze invloeden gekwantificeerd worden door het uitvoeren van een modelberekening, tijdreeksanalyse of kartering.

5.1.4 Spelen nog andere uitgangspunten een rol?

Bij de berekening van de schade spelen vaak nog vele andere uitgangspunten een rol. Deze kunnen juridisch, doch ook praktisch van aard zijn. Van juridische aard zijn bijvoorbeeld: verrekening van voor- en nadeel, waardering van voordeel, renteberekening en verjaring. Van praktische aard zijn bijvoorbeeld: grens invloedsgebied, aard grondgebruik, correctie oppervlakte. De juridische uitgangspunten zoals die zijn verwoord in het rapport Schadevergoeding op grond van artikel 35 Grondwaterwet (september 2000) van de Commissie van Deskundigen Grondwaterwet (CDG), de voorganger van de ACSG. Dit rapport overigens zal medio 2024 worden herzien. De praktische uitgangspunten staan verwoord in de onderzoeksrapporten van de commissie.

5.2 Gebouwschade

Het causaal verband tussen gebouwschade en de grondwateronttrekking kan vastgesteld worden wanneer voldoende inzicht aanwezig is of voldaan is aan alle volgende voorwaarden:

- er een voor zakking gevoelige fundering is;
- er samendrukbare lagen voorkomen;
- de onttrekking een stijghoogte- of grondwaterstand veroorzaakt in de funderingslaag die minimaal 5cm lager (of eventueel hoger) is dan voorheen.
- de schade is ontstaan na de inwerkingtreding van de onttrekking

Om dit inzicht te verkrijgen worden de in paragraaf 5.2.1 tot en met 5.2.7 genoemde stappen doorlopen.

5.2.1 Is (aanvullend) geohydrologisch onderzoek gepland?

Indien tijdens het opstellen van het plan van aanpak uit de evaluatie van grondwaterkennis (paragraaf 4.2.1) is gebleken dat nader onderzoek nodig is wordt dat hier in gang gezet. In veel gevallen wordt op basis van een bestaand regionaal grondwatermodel een lokaal model opgesteld, waarin de nieuwste gegevens over bijvoorbeeld de winning en het oppervlaktewaterbeheer worden ingebracht. In sommige gevallen kan worden volstaan met een tijdreeksmodel.

Het resultaat van dit onderzoek moet de causaliteit tussen de (veranderingen in de) waterwinning en de freatische grondwaterstand goed genoeg onderbouwen. Daarbij hebben twee aspecten de aandacht: 1) de vertaling van de verlaging door de diepe winning naar de freatische grondwaterstanden en 2) de dempende werking van de drainage en waterlopen, waarbij de grondwateraanvulling een belangrijke rol kan spelen.

De uitkomsten van het grondwatermodel worden geëvalueerd op realiteit en waar nodig bijgesteld om te dienen als invoer voor de schadebepaling landbouw.

5.2.2 Is (aanvullend) grondonderzoek gepland?

De ondergrond is vaak wel gebiedsdekkend bekend (geologische kaarten, GeoTOP) en soms op gebouwniveau (archieven gemeentelijke afdelingen Bouw- en Woningtoezicht). De beschikbare informatie kan evenwel onvoldoende zijn voor een locatie specifieke analyse. In dat geval wordt (aanvullend) grondonderzoek gepland. Inzicht in de locatie specifieke ondergrond kan worden verkregen door het uitvoeren van (hand)sonderingen en/of (hand)boringen. Het resultaat van het (aanvullend) grondonderzoek wordt bij het vaststellen van de causaliteit gebruikt om vast te stellen of er samendrukbare lagen aanwezig zijn onder de fundering.

5.2.3 Is (aanvullend) bouwkundig onderzoek gepland?

In het verzoek om onderzoek wordt informatie aangedragen over aard en omvang van de schade. Een oriëntatie ter plaatse is afhankelijk van de ernst van de schade en verstrekte gegevens wel of niet noodzakelijk. De beschikbare informatie kan onvoldoende zijn om een goed schadebeeld vast te stellen. Een (aanvullend) bouwkundig onderzoek wordt in dat geval altijd uitgevoerd. Dit (aanvullend) bouwkundig onderzoek kan bestaan uit een onderzoek naar de bouwkundige staat (bij voorkeur ook voorafgaande aan de (vermindering van de) grondwateronttrekking] of -infiltratie): het uitvoeren van hoogtemetingen, scheurwijdtemetingen en/of lintvoegwaterpassingen, het vastleggen van de aard van de bebouwing, fundering en scheuren.

Voorafgaand aan het bouwkundig onderzoek wordt zoveel mogelijk informatie van het schadeobject verzameld, dan wel via de schademelder, dan wel via gemeentelijke archieven. Dit gaat (bijvoorbeeld) om bouwtekeningen of informatie over verbouwingen van het object. Het resultaat van het (aanvullend) bouwkundig onderzoek wordt bij het vaststellen van de causaliteit gebruikt om vast te stellen of er sprake is van een zettingsgevoelige fundering dan wel andere (bouwkundige) oorzaken van de schade.

5.2.4 Spelen nog andere invloeden een rol?

Naast de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie spelen vaak nog andere invloeden een rol, zoals meteorologische omstandigheden (bijvoorbeeld droogte), of werkzaamheden in de omgeving. Deze invloeden zijn vaak niet bekend. Voor zover aan de orde kunnen deze invloeden gekwantificeerd worden door het uitvoeren van een modelberekening of een tijdreeksanalyse.

5.2.5 Juridische en praktische uitgangspunten causaliteit en schadebepaling

Bij de berekening van de schade gelden de volgende uitgangspunten van juridische of praktische aard. Van juridische aard zijn bijvoorbeeld: nieuw voor oud, renteberekening en verjaring. Van praktische aard is bijvoorbeeld: grens invloedsgebied. De juridische uitgangspunten zoals die zijn verwoord in het rapport [Schadevergoeding op grond van artikel 35 Grondwaterwet](#), september 2000 van de Commissie van Deskundigen Grondwaterwet (CDG), de voorganger van de ACSG, zijn

in grote lijnen nog steeds toepasbaar. De praktische uitgangspunten staan verwoord in de onderzoeksrapporten van de commissie.

Niet voor vergoeding komen in aanmerking:

- constructiefouten en/of andere gebreken aan de woning voor zover niet gerelateerd aan zakking;
- achterstallig onderhoud;
- het niet uitvoeren van schadebeperkende en/of schadevoorkomende maatregelen, terwijl gezien de ernst van de situatie, dit redelijkerwijs wel verwacht mocht worden;
- een verbetering van de situatie om schade in de toekomst te voorkomen;

5.2.6 Vaststelling aandelen invloeden in schade

Als volgende stap wordt vastgesteld of er sprake is van een causaal verband of en in welke mate de onttrekking een aandeel heeft in de zakking van het maaiveld en of dit tot schade heeft geleid.

Alle mogelijke invloedfactoren op het ontstaan van de schade worden gezien en er wordt gewogen in hoeverre deze van invloed (kunnen) zijn geweest op het ontstaan van de schade, maar uiteindelijk wordt alleen de schade als gevolg van de winning berekend. Hieronder vallen naast invloed van de grondwateronttrekking(en) eventuele bouwtechnische tekortkomingen, schade door gebrekkig onderhoud en schade door externe invloeden zoals langsrijdend verkeer, droogte tgv neerslagtekorten.

Een gebouw kan door zakkingsverschillen spanning ondervinden zonder dat er scheurvorming optreedt. Als op een zeker moment de toelaatbare spanning wordt overschreden, kan een betrekkelijk kleine toename van een zakkingsverschil vrij plotseling tot schade leiden. Ter bepaling van het aandeel van iedere invloed in de opgetreden schade wordt daarom, voor zover dat mogelijk is, naast het aandeel in de zakking ook het verloop van de zakking in de tijd tot aan de melding betrokken.

5.3 Schade aan natuur, bos en landschap

5.3.1 Is (aanvullend) geohydrologisch onderzoek gepland?

Mogelijk is in het plan van aanpak (aanvullend) geohydrologisch onderzoek voorzien (paragraaf 4.4.1). Dit uit te voeren (aanvullend) geohydrologisch onderzoek kan bestaan uit een modelberekening, peilbuizenanalyse, tijdreeksanalyse of ander onderzoek. Overigens kunnen deze methodieken ook gebruik worden als de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie op voorhand niet bekend is. Het resultaat van het (aanvullend) geohydrologisch onderzoek wordt bij het vaststellen van de causaliteit gebruikt om vast te stellen of de grondwaterstand gewijzigd is ten opzichte van het verleden.

5.3.2 Is (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek gepland?

Het bodemtype en de grondwaterstand zijn vaak wel bekend. De beschikbare informatie kan evenwel verouderd, dan wel te globaal zijn. Gegevens over voedingstoestand, zuurgraad, vochthoudend vermogen ontbreken vaak. In dat geval is (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek nodig. Het uit te voeren (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek kan bestaan uit een kartering in het veld, dan wel uit een interpretatie van de bodem-/grondwatertrappenkaart (bodem-/Gt-kaart). Het resultaat van het (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek wordt bij het vaststellen van de verandering in standplaatsfactoren van vegetaties gebruikt.

5.3.3 Spelen nog andere invloeden een rol?

Naast de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie spelen vaak nog andere invloeden een rol, zoals: grondwateronttrekking of -infiltratie door de industrie en door de land- en tuinbouw, waterbeheersingswerken, bebouwing, onttrekkingen ten behoeve van koude-warmte-opslag of bebouwing. Deze invloeden zijn vaak niet bekend. Voor zover aan de orde kunnen deze invloeden

gekwantificeerd worden door het uitvoeren van een modelberekening, tijdreeksanalyse of kartering.

5.3.4 Spelen nog andere uitgangspunten een rol?

Bij de berekening van de schade spelen vaak nog vele andere uitgangspunten een rol. Deze kunnen juridisch, doch ook praktisch van aard zijn. Van juridische aard zijn bijvoorbeeld: verrekening voor- en nadeel, renteberekening en verjaring. Van praktische aard zijn bijvoorbeeld: grens invloedsgebied, correctie oppervlakte. De juridische uitgangspunten, zoals die zijn verwoord in het rapport Schadevergoeding op grond van artikel 35 Grondwaterwet (zie J-100), september 2000 van de Commissie van Deskundigen Grondwaterwet (CDG), de voorganger van de ACSG, zijn in grote lijnen nog steeds toepasbaar. De praktische uitgangspunten staan verwoord in de onderzoeksrapporten van de commissie.

5.4 Schade aan tuinen en erven

5.4.1 Is (aanvullend) geohydrologisch onderzoek gepland?

Mogelijk is in het plan van aanpak (aanvullend) geohydrologisch onderzoek voorzien (paragraaf 4.4.1). Dit uit te voeren (aanvullend) geohydrologisch onderzoek kan bestaan uit een modelberekening, peilbuizenanalyse, tijdreeksanalyse of ander onderzoek. Overigens kunnen deze methodieken ook gebruik worden als de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie op voorhand niet bekend is. Het resultaat van het (aanvullend) geohydrologisch onderzoek wordt bij het vaststellen van de causaliteit gebruikt om vast te stellen of de grondwaterstand gewijzigd is ten opzichte van het verleden.

5.4.2 Is (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek gepland?

Het bodemtype en de grondwaterstand zijn vaak wel bekend. De beschikbare informatie kan evenwel verouderd, dan wel te globaal zijn. Gegevens over voedingstoestand, zuurgraad, vochthoudend vermogen ontbreken vaak. In dat geval is (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek nodig. Het uit te voeren (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek kan bestaan uit een kartering in het veld, dan wel uit een interpretatie van de bodem-/grondwatertrappenkaart (bodem-/Gt-kaart). Het resultaat van het (aanvullend) bodemkundig-waterhuishoudkundig onderzoek wordt bij het vaststellen van de verandering in standplaatsfactoren van vegetaties gebruikt.

5.4.3 Spelen nog andere invloeden een rol?

Naast de invloed van de grondwateronttrekking of -infiltratie spelen vaak nog andere invloeden een rol, zoals: grondwateronttrekking of -infiltratie door de industrie en door de land- en tuinbouw, waterbeheersingswerken, bebouwing, onttrekkingen ten behoeve van koude-warmte-opslag of bebouwing. Deze invloeden zijn vaak niet bekend. Voor zover aan de orde kunnen deze invloeden gekwantificeerd worden door het uitvoeren van een modelberekening, tijdreeksanalyse of kartering.

5.4.4 Spelen nog andere uitgangspunten een rol?

Bij de berekening van de schade spelen vaak nog vele andere uitgangspunten een rol. Deze kunnen juridisch, doch ook praktisch van aard zijn. Van juridische aard zijn bijvoorbeeld: verrekening voor- en nadeel, renteberekening en verjaring. Van praktische aard zijn bijvoorbeeld: grens invloedsgebied, correctie oppervlakte. De juridische uitgangspunten, zoals die zijn verwoord in het rapport Schadevergoeding op grond van artikel 35 Grondwaterwet (zie J-100), september 2000 van de Commissie van Deskundigen Grondwaterwet (CDG), de voorganger van de ACSG, zijn in grote lijnen nog steeds toepasbaar. De praktische uitgangspunten staan verwoord in de onderzoeksrapporten van de commissie.

6. Onderzoeksfase: Schadebepaling

Indien in de onderzoeksfase een causaal verband is vastgesteld (hoofdstuk 5), wordt de omvang van de schade per schadesoort bepaald.

6.1 Landbouwschade

6.1.1 Vaststelling omvang schade

Op basis van de onderzoeksresultaten en met gebruikmaking van schadeprogramma's (zoals bijvoorbeeld de TCGB-tabel, de HELP-tabel of WaterWijzer Landbouw) en gegevens over het grondgebruik en normbedragen wordt de landbouwschade (opbrengstderving, eventuele indirecte schade) berekend.

6.1.2 Is schade hydrologisch te compenseren?

Ondervanging van schade heeft de voorkeur boven het vergoeden ervan. Ondervanging heeft betrekking op het voorkomen van toekomstige schade: Alleen de geleden schade, veroorzaakt door de grondwateronttrekking en/of -infiltratie wordt vergoed. Het aanvoeren van water is een mogelijke compenserende maatregel.

6.2 Gebouwschade

6.2.1 Bouwkundige schadebepaling

Bij het bepalen van het schadebeeld en de causaliteit, heeft tevens een inventarisatie van de schade plaatsgehad. Op basis hiervan is uitgangspunt dat de eigen bouwkundig expert van het secretariaat van de ACSG het schadebedrag vaststelt. Indien aanvullende informatie nodig is, of externe expertise ingehuurd moet worden omdat de complexe situatie dit verlangt, zal dat in deze fase gedaan worden.

6.2.2 Vaststelling aandelen invloeden in schadebedrag

Het eerder opgedane inzicht in aandelen van verschillende invloedfactoren in het ontstaan van de schade wordt betrokken om schadebedragen toe te kennen aan de verschillende aandelen van de schadefactoren. Het aandeel van de vergunde onttrekking in de schade wordt als redelijke vergoeding geadviseerd als uit te keren aan de schademelder. Indien de schade het gevolg is van een tijdelijke onttrekking in een gebied waar ook maaivelddaling door andere oorzaken plaatsvindt, stelt de commissie de te vergoeden schade in principe vast op basis van de kosten van schadeherstel dat bij afwezigheid van de tijdelijke onttrekking op een later tijdstip had moeten worden uitgevoerd.

6.2.3 Kan toekomstige schade worden voorkomen?

Toekomstige schade is in principe een zaak voor de vergunninghouder. De Commissie spreekt zich er alleen over uit indien er sprake is van risicovolle of gevaarlijke situaties.

In de situatie dat na herstel van de opgetreden schade in de toekomst nog substantiële nieuwe schade is te verwachten, kan bekeken worden of deze schade is te voorkomen door het uitvoeren van compenserende maatregelen. Compenserende maatregelen kunnen bijvoorbeeld zijn: het aanpassen van de fundering. Uitgangspunt daarbij is wel dat slechts invloeden vanuit de vergunde onttrekking worden gecompenseerd.

6.3 Schade aan natuur, bos en landschap

6.3.1 Vaststelling omvang schade

De schade kan economisch van aard zijn (vermindering inkomsten uit hout, jacht, visserij, recreatie). De schade kan ook ecologisch van aard zijn (vermindering natuur- en/of landschappelijke waarde).

De economische schade kan worden berekend op basis van groeitabellen (hout) of uit het verschil in inkomsten (jacht, visserij, recreatie) tussen de situatie zonder en met grondwateronttrekking. De schade kan ook worden bepaald op basis van een advies van een adviesbureau voor natuur-en-landschapsonderhoud.

Een beperkte groeiafname bij bomen leidt niet tot een aantoonbare vermindering van natuur- en/of landschappelijke waarde. De ecologische schade kan worden bepaald met de vergoeding systematiek volgens het <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/snl/>. Onttrekking aan de Natuurschoonwet (belastingsschade) is ook een vorm van waardering van natuur- en ecologische waarden.

6.3.2 Is compensatie schade mogelijk?

Nadat inzicht is verkregen in de mate van de schade kan bekeken worden of compensatie van de schade mogelijk is. Compensatie kan bijvoorbeeld bestaan uit hydrologisch herstel van de waterhuishouding of uit herplant van bomen. Het kan zijn dat compensatie maar deels mogelijk is. De kosten van de compenserende maatregel kunnen worden geverifieerd aan de hand van bv. het [normenboek natuur, bos en landschap](#).

6.4 Schade aan tuinen en erven

6.4.1 Vaststelling omvang schade

De schade kan economisch van aard zijn (herstel van beschadigd onroerend goed). De economische schade kan worden berekend op basis van prijsopgaves van een adviesbureau voor tuin- en landschapsonderhoud.

6.4.2 Is compensatie schade mogelijk?

Nadat inzicht is verkregen in de mate van de schade kan bekeken worden of compensatie van de schade mogelijk is. Compensatie kan bijvoorbeeld bestaan uit hydrologisch herstel van de waterhuishouding of uit herplant van bomen.

7. Adviesfase: Procedure

Na elke onderzoeksfase volgt een adviesfase. Indien het onderzoek gefaseerd wordt uitgevoerd brengt de ACSG apart een ontwerpadvies en definitief advies uit over het causale verband en over de omvang van de schade. Indien het onderzoek niet gefaseerd wordt uitgevoerd, worden causaliteit en omvang van de te vergoeden schade in één (ontwerp)advies behandeld.

7.1 Concept onderzoeksrapport over causaal verband ter toetsing in commissie

Het door het secretariaat opgestelde concept onderzoeksrapport over het causaal verband wordt ter toetsing aan de commissie voorgelegd. Na verwerking van eventuele opmerkingen wordt het onderzoeksrapport over causaal verband als ontwerpadvies aan partijen gezonden. Hierin meldt de commissie of de verzoeker om onderzoek schade heeft ondervonden van de grondwateronttrekking of -infiltratie.

7.2 Hebben partijen zienswijzen ingebracht?

Partijen kunnen binnen zes weken hun zienswijzen op het ontwerpadvies over het causaal verband indienen. Indien geen zienswijzen worden ingebracht stelt de commissie het rapport als advies conform het ontwerpadvies vast en wordt dit geacht te zijn aanvaard.

7.3 Concept ontwerpadvies met schadebepaling ter toetsing in commissie

Het door het secretariaat opgestelde concept ontwerpadvies met schadebepaling wordt opgesteld en ter toetsing aan de commissie voorgelegd. Na verwerking van eventuele opmerkingen wordt het ontwerpadvies met schadebepaling aan partijen gezonden. In het ontwerpadvies wordt medegedeeld in welke mate, door de verzoeker om onderzoek, schade wordt ondervonden van de grondwateronttrekking of -infiltratie.

7.4 Hebben partijen zienswijzen ingebracht?

Partijen kunnen binnen zes weken zienswijzen bij het ontwerpadvies indienen. Indien geen zienswijzen worden ingebracht stelt de commissie het advies conform het ontwerpadvies vast en wordt dit geacht te zijn aanvaard.

7.5 Wordt een mondelinge toelichting verlangd?

Indien zienswijzen bij de ontwerpadviezen zijn ingebracht, kunnen deze mondeling worden toegelicht in een zitting die wordt voorgezeten door een lid van de commissie. Indien een van de belanghebbenden een mondelinge toelichting wenst te geven, wordt een hoorzitting belegd waarbij alle partijen worden uitgenodigd. In hun zienswijze dienen partijen uitdrukkelijk aan te geven of ze het geven van een mondelinge toelichting wensen. Partijen wordt toegestaan zich te laten bijstaan door deskundigen. Van de zitting wordt een proces-verbaal opgemaakt.

7.6 Is (aanvullend) onderzoek gepland?

De schriftelijk en eventueel ter zitting toegelichte zienswijzen kunnen aanleiding geven tot (aanvullend) onderzoek. Dit onderzoek kan van velerlei aard zijn (geohydrologisch, bodemkundig, hydrologisch, bouwkundig, grondonderzoek, bosbouwkundig, landbouwkundig).

7.7 Is aanpassing onderzoeksrapport en/of ontwerpadvies schadebepaling nodig?

Op grond van de ingebrachte zienswijzen en/of het (aanvullende) onderzoek, kan er aanleiding zijn om het ontwerpadvies te herzien. Indien dit het geval is, wordt er een advies uitgebracht dat afwijkt van het ontwerpadvies.

7.8 Is ontwerpadvies herzien?

Indien de zienswijzen aanleiding vormen om het ontwerpadvies noemenswaardig aan te passen, stelt de commissie een herzien ontwerpadvies op. Partijen worden in de gelegenheid gesteld om ook hierbij zienswijzen in te dienen. (zie paragraaf 7.2); een 2^e hoorzitting is niet mogelijk. Wel kunnen deze zienswijzen aanleiding vormen voor de commissie om in het advies af te wijken van het herziene ontwerpadvies.

7.9 Vaststelling advies

De commissie stelt het advies vast. Op basis van de ingebrachte en eventueel toegelichte zienswijzen besluit de commissie het advies al dan niet in afwijking van het (herziene) ontwerpadvies vast te stellen.